

CAP. V.

Decăderea înrăuririi grecești. Noua înrăurire sârbească.

Speranțele cele mari ale Patriarhului constantinopolitan de a păstra și mai departe teritoriul cucerit în astfel de împrejurări, foarte prielnice, dar trecătoare, nu se dovediră însă întemeiate.

Pe de o parte, Latinii începură iarăși a se mișca pentru ca să iea în stăpânire Țara-Românească. Până la sfârșitul vieții sale, către 1380, Vlaicu-Vodă și-a păstrat,—deși jură, în tâmplător, lui Ludovic-cel-Mare pe sfinții catolici Ștefan, Ladislau și Emeric ¹,—cei doi episcopi ortodocși pe câte o «jumatate» de țară, dar n'a gonit nici pe cel catolic, sprijinit de rege. La 1383, după ce Banatul se găsisse poate câțva timp în mâni ungurești, episcopul catolic Grigore se intitulă,—ceia ce la el aveă, de sigur, însemnătate,—«episcop de Severin, precum și al părților de dincoace de munți ², adecă a toată Țara-Românească, deși făcea o hirotonie în Câmpulung, în cuprinsul *cloașterului*.

La această dată, Iachint, cel d'întăiu Mitropolit muntean, nu mai eră în viață. Încă dela 1379, apare însă ca Mitropolit, nu Antim, căruia i se păstrase moștenirea, ci, nu știm prin ce influențe, un Hariton, care dispare după 1381 ³. Hariton va fi stat la Constantinopol, unde-l și întâlnim, luând parte la soboare, dar mai ales la Atos, unde eră întâiul egumen, *protos*, al obștei. La 1381 titlul de «Mitropolit», fără niciun fel de circumscriere ⁴, îl are însă Antim însuși, care se în-

¹ Hurmuzaki, I², pp. 198-200; Zimmermann-Werner, II, pp. 386-7.

² «Episcopus Severini, necnon parcium transalpinarum»; Hurmuzaki,

³ p. 276, nr. CCXVI.

⁴ *Acta patr.*, II, pp. 7, 10, 17, 19, 24, *Byzantina Chronika (Vizantinschii Vremennic)*, XIII (1906), pp. 107, 112 (semnalare a d-lui A. T. Dimitrescu).

⁵ *Ibid.*, pp. 27, 28, 37, etc. Cf. Dobrescu, *o. c.*, p. 47.

tâmpină ultima oară la 1394 ca singur «Mitropolit», în mărturia unui hrisov al lui Mircea, din 8 Ianuar¹.

Pe la 1389 Antim, bolnav, se făcuse schimnic, dar, căpătându-și din nou puterea, i se îngădui de Patriarhie, la 15 Februar din acel an, să iea din nou asupra-și păstoria țerii, caz care e adus înainte într'o discuție din veacul al XV-lea².

La 1381, nu știm cine era Domn muntean: dela 1386 însă stăpâniă Mircea, fiul lui Radu și nepotul de fiu al lui Vlaicu. Știm sigur că el dobândi, fără nici-un războiu, Severinul și că un Ban se găsiă între boierii săi. Grigore, episcopul catolic, nu mai avu urmași aici, dar dela 1389 până în 1401 găsim în actele patriarhale un episcop al «Severinului», al «Ungrovlahiei de către Severin³», care stă la Constantinopol și iscălește în josul tuturor hotărîrilor sinodale. La 1394 însă, Atanasie, «Mitropolit de Severin», se află în țară și iscălește ca martur într'un act domnesc lângă Antim⁴. Firește însă că pierderea Banatului, îndată după Mircea, încheie și rostul acestor Mitropoliți ai cuprinsului muntean⁵.

O altă înrăurire însă decât cea apuseană, latină, trebuiă să înlătore, măcar în parte, acea influență grecească, pe care Patriarhia o credeă puternic întemeiată la noi, odată ce Domnii Țerii-Românești se îndatoriseră a primi numai pe Mitropoliții trimesi de la Constantinopol și odată ce Mitropoliile

¹ Hasdeu, *Istoria critică*, ed. a 2 a, pp. 125-6 și nota 12.

² Migne, *Patrologia graeca*, CLX, pp. 99-100 (cf. Dobrescu, *Contribuțiuni la ist. bisericii române*, din «Conv. Literare» 1907; p. 15, nota 3) și Meletie de Arta, III, p. 239 (adus înainte de Lesviodax, *Istoria bisericească*, pp. 396-7).

³ *Acta patr.*, II, pp. 135, 270, 272, 277, 285, 291-2, 312-3, 489, 491, 504.

⁴ Hasdeu, *l. c.*

⁵ E o adevărată rușine pentru gospodăria noastră culturală că am lăsat să se iea de la mănăstirea Neamțului sbornicul slavon care cuprindeă, între altele, și corespondența lui Antim cu vestitul Patriarh Eftimie de Târnova; Melhisedec, în *Rev. p. ist., arh. și filologie*, II¹, p. 130.

muntene fuseseră introduse în rânduiala ierarhică a Bisericii Răsăritului grecesc, Scaunele lor fiind puse în locul celor de Nicomedia și Amasia, aflătoare în teritoriile definitiv pierdute către Turci, cari aduseseră la legea lor chiar, pe locuitorii acelor provincii.

Concurentul cel nou veniă tot din Balcani. El era superior bizantinismului formalist și amortit, prin vioiul său avânt de credință, prin marea sa râvnă de muncă, prin setea de jertfă pentru legea creștină și prin dorința sa nobilă de a folosi omenirii cu răspândirea de lumină, ca și cu smerenia apostolică, cu sărăcia neîntinată, cu popularitatea simplă a celor cari-l reprezentau. El găsiă un sprijin și în faptul că avea în apropiere rădăcini din care se puteă hrăni, pe când bizantinismul nu puteă să aștepte niciun ajutor în vecinătatea vre unui neam care să întrebuinteze limba grecească. E vorba de spiritul călugăresc de cărturărie din Atos, așa cum el se mlădiază întru câtvă și vine la noi prin «popa», adecă ieromonahul Nicodim, un sfânt al muncii, al organizării și binefacerilor culturale.

Eră un Macedonean fără nație lămurită, născut la Perlepe sau Prilep¹, în stăpânirea sârbească, din mamă sârboaică, dar din tată grec. De timpuriu merse să-și facă ucenicia la Atos, vatră de veche cultură, care-și aprinse mai puternic lumina în acest veac al XIV-lea, când Panselinos întemeiază acolo o nouă școală de pictură, în sensul căreia au lucrat și zugravii dela noi, mai târziu când Palamas petrece între călugări, când Împăratul Ioan Cantacuzino, un polemist bucuros de discuții filosofice privitoare la religie, își căută aici adăpostul, după ultimele sale nenorociri politice, ca Ioasaf călugărul, și când, în mijlocul războaielor civile și străine, Atosul, încheind cu toți luptătorii învoieli deosebite, știu să se păstreze la o parte, în pașnica-iviată închinată culturii economice, culturii artistice și, firește, mai ales, culturii teologice propriu zise.

¹ Aceasta se spune și în pisania mănăstirii Călușului, care-i este închinată: «Nicodima prilepensi»; Ștefulescu, *Tismana*, ed. a 2-a, București, 1903, p. 67.

Călugării din Atos nu se țineau strâns și exclusiv de niciuna din marile Biserici ambițioase care se certau pentru supremația duhovnicească în Peninsula Balcanică, ci ei erau bucuroși să împace, în folosul ortodoxiei, gălcevile astfel stărnite. Când Isaia din Atos luă asupra-și, în 1374-5, să împace cu Bizanțul Biserica patriarhală sârbească întemeiată de Împăratul Dușan, Nicodim se află pe lângă dânsul, tălmăcind în folosul păcii bisericești ¹. Pe un astfel de om au trebuit să caute a-l ține pe lângă dânsii și noul stăpânitor al Serbiei, cneazul Lazăr, și, după moartea lui, pe câmpul de luptă dela Cosovo (1389), văduva lui, Mița, și fiul ei, noul oblăduitor al Sârbilor liberi, *despotul* Ștefan, care, căpătând acest titlu dela Constantinopol, în 1403, avea și bune legături bisericești cu Patriarhul de acolo. Dar, când, după marea înfrângere a creștinilor de către Sultanul Baiezi la Nicopol, Serbia fu amenințată și domnia lui Ștefan se clătina, Nicodim trecu statornic în Țara-Românească, pe care până atunci o cercetase numai adese ori, — mai ales, neapărat, în acele părți «ungurești» ale Banatului de peste Olt, care corespundeau Serbiei sale ².

Pe vremea cînd trăia încă Lazăr cneazul și când Țara-Românească se află tot supt stăpânirea lui Vlaicu-Vodă, Nicodim veni în părțile Mehedințului și întemeie, cu hramul Sf. Antonie — Antonie fiind patronul schivnicilor; Antonie se numi și un patriarh constantinopolitan de atunci —, o mănăstire chiar pe malul Dunării, la Vodița, aproape de Vârciorova de astăzi, într'un loc de unde se văd mai bine munții malului sârbesc decât părțile oltenești vecine. Zidirea a fost făcută, firește, în stilul pe care-l obișnuiau pe atunci Atoniții ca și Sârbii, în acela care deosebește și biserica patriarhală din Ipec ³, dar în proporții foarte modeste și cu un material inferior, bolovani din gârla apropiată, amestecați cu cărămidă destul de tare. Astăzi, într'un colț năpădit de

¹ Ruvarac, În *Archiv für slav. Philologie*, XI, p. 355.

² Cf. și *Viața lui Isaia*, de Ducici, în «Guj radovi», p. 87 (mie neaccesibilă).

³ La Ștefulescu, p. 40.

copaci, supt un deluleț, nu se mai vede din biserica Sf. Antonie și din chiliile călugărești care o încunjurau pe vremuri, decât, pe lângă urme de temelie, un morman de pietre și moluz¹. D. Ștefulescu, care a văzut ruinele cu câțva timp înainte, a putut lua următoarele măsuri: 19 ¹/₂ metri lungime, 8 metri lățime²; d-sa a constatat și forma de cruce cu abside la strane a clădirii³.

Avem, fără dată însă, actul de întemeiere al Voditei, dat de Vlaicu-Vodă încă, «bine-credinciosul Voevod Vladislav, cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Ungrovlahia». Cum se vede, în titlul Domnului nu se pomenește nici ducatul Făgărașului, nici Bănia Severinului, ceia ce ar face să se creadă că documentul e mai vechiu decât anul 1369, când s'au adaus aceste stăpâniri nouă. E vechiul pământ al Domniei, dar faptul că Vladislav poate dărui Olteniei sale locuri oltene, «ungurești», ca Jidovștița, ca locul dela Costeni până la Topolnița, «malul dunărean dela podina Oreahovei până la podul din sus de Rușava» și «Vodița cea mare, pe amândouă laturile», pe lângă alte pământuri, arată că el eră stăpân aici, și pune astfel acest act ctitoresc după încheierea războiului pentru Vidin, deci dela 1369 înainte, când și prin asemenea clădiri bisericesti Vlaicu căută să-și întărească dreptul domnesc și legea ortodoxă în pământurile din nou cucerite de el și recunoscute de rege⁴.

Pentru întâia oară, un Domn muntean dăruiă unei mănăstiri zidite din piatră, supuse unui egumen canonic și având o adevărată avere, moși și venituri. E interesant să ne oprim o clipă asupra lor. Vodița capătă sate în deplină stăpânire, cu absolută imunitate, ca și satele care se dădeau în Sârbia mănăstirilor de acolo de către stăpânitorii terii; satul Jidovștița nu va da, astfel, fiind «slobod», nici

¹ V. Iorga, *Sate și mănăstiri*, p. 343.

² *Tismana*, pp. 47-8.

³ *Ibid.*

⁴ Actul în Ștefulescu, *Tismana*, p. 48 și urm. Originalul în Arhiva Statului.

«dări», nici «lucru domnesc», *robotă* pentru Domn, nici nu va îndeplini îndatoririle de oaste. În aceleași condiții se vor fi aflat și cele zece sate sârbești pe care cneazul Lazăr le deținea, încă dela început, ctitoriilor «popei Nicodim» pe pământul «unguresc» ajuns acum în mâna Românilor¹. În alte părți i se dă mănăstirii numai dijma de grâne pe care obișnuia s'o ridice Domnul: «câblele», câblăritul, numit așa după măsura de grâu, care se zice în Ardeal, de Sași: *Kübel*, sau o parte din peștele domnesc prins în Dunăre. Când va fi hramul Sf. Antonie, egumenul Vodiței va primi o mie de perperi în bani, pentru ospățul îndătinat, precum și pentru alte cheltuieli ale călugărilor. Pe lângă aceasta, dela Domnie se vor trimete 300 de perperi spre a se împărți săracilor și, în același timp, tot pentru acest scop, douăsprezece burdufuri de brânză, douăsprezece cașuri, tot atâtea părechi de haine și de încălțăminte, ba chiar și atâtea paturi, pe lângă o majă de ceară, în vederea lumânărilor. Vlaicu-Vodă înzestrase Vodița și cu odoare și odăjdii, de mătăasă și «cambă»².

Ca viață călugărească, Vodița cuprindea călugări cari n'aveau decât grija rugăciunilor, călugări *proști*, cum s'a zis mai pe urmă, și călugări cu știință de carte sau cu meșteșug de artă. Nicodim însuși eră un caligraf ales și un bun cunoscător al limbii literare slavone; se păstrează astfel și astăzi, în Muzeul din București, evanghelia pe care a scris-o el în anul dela facerea Lumii 6913, deci sau în toamna unului 1403 sau în lunile până la Septembrie ale anului următor. Are o frumoasă scrisoare sigură, dar lipsită de orice podoabe. Dacă legătura în argint lucrat e din aceiași vreme însă, nu se poate hotărâ.

Mitropolitul Severinului n'avea niciun drept de amestec, și nici Domnul ctitor. Nicodim eră monarhul chinoviei sale

¹ Hasdeu, *Arch. ist.*, I¹, p. 17 și urm.

² Așă-zisul în *Apus camocatto*.

de harnice albine mănăstirești, care țineau să câștige pentru cultura superioară o țară întreagă ce nu fusese încă atinsă de dânsa. După moartea lui, frații aveau să aleagă în libertate deplină un nou egumen. Un act din 1394, care a mai fost citat, ne ajută să știm că, înainte de sfârșitul zilelor lui Nicodim, când acesta se strămută în noua zidire, de care va fi vorba acum, călugării din Vodița, care alcătuiau o obște deosebită, aveau alt egumen, pe Vladislav, care-și luase poate acest nume duhovnicesc în cinstea Domnului întemeietor.

Legenda, auzită de mulți în deosebite timpuri și, la urmă, pusă și în scris¹, știe să povestească în ce chip minunatul părinte Nicodim, pe care-l cântă și unele cântece ale Sărbilor², după ce a trecut Dunărea pe veșmântul lui aspru așternut peste valurile răzvrătite, a cutreierat părțile de spre munte ale Ținutului oltean, căutând locul cu căderi de apă despre care era înștiințat în chip minunat că trebuie să cuprindă o nouă zidire bisericască a lui. Un ciobănel care-și căută porcii prin păduri îl îndreptă la dealul răsărit din codru care-și iea numele dela păraul Tismanei, ale cărui ape țignesc din stâncă și se izbesc, căzând din treaptă în treaptă, de ascuțișurile pietrei zdrumecate. Aici făcù el, și tot cu banii domnești, ai lui Vlaicu, dar, pe urmă, și ai lui Radu, fiul celui d'întăiu ctitor, ai lui Radu și ai soției lui din Bizanț, Doamna Calinichia, și în sfârșit ai lui Dan, fiul acestora, mănăstirea, mult mai bine așezată și mai trainic întruchipată, a Tismanei.

O făcù în stilul Voditei, dar cu trei turnuri, și cu mai multe abside; înfățișarea ei de astăzi nu poate să dea, după

¹ «Viața prea-cuviosului nostru Nicodim sfințitul, arhimandritul lavrei din sfânta mănăstire Tismana, lucrată de ieromonahul și duhovnicul din Tismana, Ștefan, la anul 1839, după o carte tipărită la 1863 de episcopul Râmnicului chir Partenie, și după un manuscris vechiu tipărit de Iosif Bobulescu»; București, 1883.

² Ștefulescu, pp. 65-6.

~~zidirea~~ reparații, dintre care cea din urmă, pe vremea lui Voia Bibescu, a fost o adevărată prefacere în stil comun ~~arhitectural~~ muresan, nici măcar o idee apropiată de ce a fost zidirea lui Nicodim; doar proporțiile să fi rămas într-o câțiva aceleași. De alminterea, încă din 1542, când Radu Paisie o zidi din nou, în forma, apropiată de cea moldovenească, prin care se deosebesc zidirile muntene din această epocă, ea nu mai avea nimic care să poată aminti construcția primitivă. Felul ce se arată nu e, de sigur, acela care ar fi avut darul minunat de a feri pe sfânt de atingerea flăcărilor atunci când Craiul din Buda i-ar fi cerut aceasta, și pot fi îndoieli și cu privire la grosolana cruce de plumb cu numele Mântuitorului și al celor patru evangheliști, despre care se spune că Nicodim ar fi purtat-o la gât pe vremea când era de ajuns să atingă cineva piciorul lui pentru ca din mort de foame să se trezească întremat și sâtul.

La 1385, supt Dan-Vodă, Tismana era gata, și i se dădea cel d'întăiu privilegiu, care fu întărit, peste ceva mai puțin decât doi ani de zile, de către noul Domn al Țării-Românești, Mircea¹, care rămase ocrotitorul mănăstirii, dându-i la 1406, când merse în Banat să se întâlnească cu Craiul Sigismund, privilegiu de imunitate pentru pescuit și întrebuințarea izlazului². Dan recunoaște ca întăiu ctitor, nu pe Vlaicu, ci pe tatăl său, Radu, care, în zilele Domniei sale nesigure și, oricum, tulburate, nu putuse isprăvi, încheindu-i-se înainte de vreme viața, marea și frumoasa clădire, fără păreche încă în țerile noastre. Dela ctitorii săi aceștia, Tismana avea, ca și Vodița, sate, livezile de nuci ale Dăbăceștilor, rudele Doamnei Clara, cele 400 de «câble» dintr'un întreg județ de munte, dispărut pe urmă, al Jaleșului, grâu ce era să se trimeată de-a dreptul egumenului, fără să mai

¹ Hasdeu, *Arch. ist.*, III, pp. 192-3.

² Venelin, *Documente româno-bulgare* (rusește), 1840, pp. 22-3; traducere românească în *Arch. ist.*, I¹, p. 98; cf. Ștefulescu, pp. 85 și urm.

ceară «câblarul» dezlegare dela Domnie; apoi, iarăși, în ziua hramului, dacă nu bani, frumoși perperi «roșii» de aur. ca dincolo, măcar burdufurile de brânză, cașurile, paturile. «postavurile de veșminte» și «postavurile de încălțăminte», — însă, cu mai puțină dărnicie, în vremi mai grele: câte zece, nu douăsprezece; în sfârșit, și ceara de lumânări, și chiar miere¹. Mai târziu, cel de al doilea Dan, din veacul al XV-lea adause o sumă de sate nouă și, pe lângă ele, pentru întâiași dată în ceia ce privește această mănăstire, Țigani, *Ațigani*. cum se zicea pe atunci acestor robi de curând luați dela Tataři, — în patruzeci de sălașe².

Nicodim trăi până în 1406, când se stânse de bătrânețe, a doua zi de Crăciun, în Tismana chiar, de unde obișnuia să trimeată întrebări duhovnicești, de naivă filosofie tâlcuitoare a Scripturii, acelu mai mare decât dânsul care înfățișă în Târnova Bulgariei, până la căderea acesteia supt Turci, același curent de învoire a ortodoxiei prin muncă literară și artistică, Patriarhul Eftimie³. El lăsă o sumă de ucenici cărturari, cari erau în stare să ducă mai departe opera sa.

Unul dintre dâșii, Agafton, fû ales egumen în locul învățătorului său, și pe numele lui sânt date privilegiile pentru Tismana, de către Mircea însuși, sau, după el, când Banatul ajunsese în stăpânirea Ungurilor, de către Împăratul Sigismund, ca rege al Ungariei — de trei ori el întărește averea Tismenei și Voditei; altele: dela Dan al II-lea, care căpătase înapoi, dela același Împărat, al cărui căpitan viteaz la Du-

¹ Ștefulescu, p. 148 și urm.

² Hasdeu, *Arch. ist.*, I¹, pp. 19-20.

³ Un manuscript cuprinzând această corespondență se păstră la mănăstirea Neamțului, de unde l-a înstrăinat, după cât se pare, cunoscutul Iațimirschi; v. Ștefulescu, p. 22, nota 2. Alte manuscripte au unele scrisori din ea; *ibid.* Cf. lucrările lui Kaluzniacki, *Werke des Patriarchen von Bulgarien Euthymius*, Viena, 1901 și lui Sărcu, *Trecea și viața patriarhului Eftimie de Tîrnova* (rusește).

mare eră, posesiunea părților oltene (1421), apoi în 1429, fiind acum luptă și nesiguranță în țară, iarăși dela Sigismund, în 1430 dela Dan, în 1439 dela Vlad Dracul, ca Domni ai Banatului, în 1444 dela Ioan Hunyadi, ca guvernator de fapt al regatului unguresc, pomenesc dela un timp pe un al treilea egumen, popa Gherasim¹.

Dar Nicodim mai lăsase un ucenic în stare să cărmuiască mănăstiri, ba chiar să le facă din nou. Când Mircea se arătă aplecat să clădească și el un lăcaș de închinare pentru călugări, încă înainte de moartea lui Nicodim, la 1388, el puse pe Gavriil în fruntea soborului dela mănăstirea Călimănești, care se unì apoi cu cealaltă ctitorie a lui din același an, Cozia². La Cotmeana, dincolo de Olt, pe plaiurile argeșene — cele trei mănăstiri păziau și vadul Oltului, și drumul către cetatea de Scaun a țerii, și erau puternice și folositoare cetăți, ca și Vodița, care stăpâniă la Porțile-de-Iier, și Tismana, care ațineă calea la pasul gorjean al muntelui—, popa Sofronie aveă aceiași situație stăpânitoare ca și Gavriil dincolo de apă³. Și mănăstirile acestea aveau sate «slobode», vii, livezi, venituri domnești, daruri la hram și sălașuri de Țigani. Dar nicio urmă și nicio mărturie nu ne ajută să știm cum au fost ele la început, înainte de prefacerea lor supt Constantin-Vodă-Brâncoveanu, târziu, la sfârșitul veacului al XVII-lea.

Nu știm precis în ce împrejurări au fost clădite mănăstirile din Snagov, din Strugalea⁴, din Tânganul, mai târziu,— dar bănuim o origine asemănătoare. Încă dela sfârșitul veacului al XIV-lea însă, ucenici de-ai lui Nicodim pătrunseră și în acea Moldovă nouă, unde ei nu puteau să aștepte, ca în Țara-Românească, împotrivirea tăcută, intriga statornică și dibace, a ierarhiei grecești. Într'o margine de pădure supt

¹ Venelin, p. 26 și urm.; Ștefulescu, p. 155 și urm.

² Hasdeu, *Ist. critică*, ed. a 2-a, p. 129 și urm.; Tocilescu, în *Foaița soc. Românismul*, II, pp. 28-30.

³ Hasdeu, *Ist. critică*, p. 132.

⁴ *Arch. ist.*, I¹, pp. 97-8.

Carpați, unul din ei, al cărui nume nu ni-a rămas păstrat¹ cu siguranță, a zidit astfel, supt Petru-Vodă, contemporanul lui Mircea Munteanul, pe la 1390, o mănăstire de cărturari, care s'a numit, după o cetate apărătoare, — și aceasta după un părau din apropiere, — Mănăstirea Neamțului. De aici curentul sârbesc se întinse spre apa Bistriței, și dela dânsa s'a numit mănăstirea Bistrița, întemeiată peste câțiva ani numai, de noul Domn al împăciuirii și oblăduirii pașnice, Alexandru-cel-Bun. În sfârșit, pe Siretiu, în susul apei, mănăstirea Sf. Nicolae din Poiană, lângă Pobrata de mai târziu, e de aceeași proveniență.

Nefiind o Biserică organizată în Moldova, afară de episcopia, așa de depărtată, a Cetății-Albe, astfel de egumeni îndeplineau în chip firesc și funcțiile de sfințire și hirotonire. Erau Vlădici ca și «pseudo-episcopii» de mănăstire din veacul al XIII-lea. În împrejurări necunoscute, unul din ei, Iosif, trecu la Cetatea-Albă. Eră rudă cu Petru-Vodă, cu Roman și Ștefan-Vodă, cu Alexandru-cel-Bun, fiul lui Roman, cu toată această dinastie nouă de «fii ai Mușatei», care, din partea ei, se zicea și Margareta și ocrotia pe episcopul de Siretiu — la 1402 însă acesta, Ioan, stătea la Sandomir, în fundul Poloniei — și pe Dominicanii dela bisericile Maicii Domnului și Sf. Ioan Botezătorul din Siretiu¹.

Iosif, care mai avea, pe la 1400, un concurent, pe Meletie, din vre-o mănăstire de acestea nouă, trebuia să râvnească a fi căpetenia metropolitană a unei nouă Biserici moldovenești organizate canonic. Ca «episcop sârbesc» însă, el trebuia să ducă o luptă îndelungată și grea cu ierarhia grecească bizantină, care, supt influențul Împărat Manuil, se gătia de atac împotriva acestor încălcări ale limbii slavone și ale curentului călugăresc al Sârbilor, în legătură cu hesichismul învins al ereticului Palamas.

¹ *Studii și documente*, I-II, pp. XLVII-IX; cf. W. Abraham, *Biskupstwo lacinskie w Moldawii w wieku XIV i XV*, din «Kwartalnik historyczny»; Lemberg, 1902.